

Klasa: 022-03/13-01/26
Urbroj: 50301-04/12-13-6

Zagreb, 24. svibnja 2013.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst) i članka 129. u vezi sa člankom 151. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Miranda Mrišića, dr. med., ministra rada i mirovinskoga sustava, Božidara Štubelja, zamjenika ministra rada i mirovinskoga sustava, te Tatjanu Dalić, pomoćnicu ministra rada i mirovinskoga sustava.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O OSIGURANJU POTRAŽIVANJA RADNIKA
U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA**

Zagreb, svibanj 2013.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O OSIGURANJU POTRAŽIVANJA RADNIKA
U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA**

Članak 1.

U Zakonu o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (Narodne novine, broj 86/2008), iza članka 1. dodaje se članak 1.a koji glasi:

"Članak 1.a

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2008/94/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca (SL L 283, 28.10.2008.).".

Članak 2.

U članku 2. riječi: "koja je bila zaposlena kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja na temelju članka 3. stavka 1. ovoga Zakona" zamjenjuju se riječima: "kojoj je radni odnos kod poslodavca prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja".

Članak 3.

U članku 3. stavku 1. točkama 1. i 2. iza riječi: "odnosno" dodaju se riječi: "tri mjeseca".

U stavku 2. točke 1. i 2. mijenjaju se i glase:

"1) najviše do visine minimalne plaće sukladno posebnom propisu za svaki mjesec proveden na radu u punom radnom vremenu za koji radniku nije isplaćena plaća, odnosno naknada plaće iz stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga članka,

2) najviše do polovice minimalne plaće sukladno posebnom propisu za slučaj iz stavka 1. točke 3. ovoga članka,".

Članak 4.

U članku 4. briše se točka i dodaju riječi: "koji se obračunavaju na osnovicu.".

Članak 5.

Iza članka 4. dodaju se članci 4.a i 4.b koji glase:

"Članak 4.a

(1) Ako je radniku izvršena isplata potraživanja iz članka 3. ovoga Zakona koja je već ranije izvršena potpuno ili djelomično u stečajnom postupku, po namjeni i u visini utvrđenoj ovim Zakonom, radnik je obvezan vratiti Agenciji nepripadajući isplaćeni iznos potraživanja.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Agencija će poništiti rješenje kojim je radniku utvrđeno pravo na potraživanja iz članka 3. ovoga Zakona.

Članak 4.b

(1) Prava radnika iz članka 3. ovoga Zakona mogu se naslijediti.

(2) Ako u tijeku postupka za ostvarivanje prava iz članka 3. ovoga Zakona radnik umre, prava iz članka 3. ovoga Zakona utvrđuju se zakonskim nasljednicima na temelju pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju."

Članak 6.

U članku 6. stavku 1. točki 5. riječ: "isplatio" zamjenjuje se riječju: "isplatila".

Članak 7.

U članku 15. stavku 1. riječi: "koji je bio zaposlen kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja iz članka 3. stavka 1. ovoga Zakona" zamjenjuju se riječima: "kojemu je radni odnos kod poslodavca prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja".

Na kraju stavka 3. točka se zamjenjuje zarezom, te se dodaju riječi: "bez obzira na vrijeme kada su te poslove obavljali."

Članak 8.

U članku 17. stavci 2. i 3. mijenjaju se i glase:

"(2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnosi se izravno Agenciji ili područnom uredu Zavoda prema mjestu sjedišta poslodavca, odnosno njegove registrirane poslovne jedinice, u roku od 30 dana od isteka trećeg dana od dana objave rješenja o utvrđivanju tražbina na oglasnoj ploči suda, odnosno od isteka osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama rješenja o zaključenju stečajnog postupka.

(3) Radnici iz članka 16. ovoga Zakona zahtjev podnose izravno Agenciji ili područnom uredu Zavoda prema mjestu rada ili uobičajenom mjestu rada u roku od 30 dana od dana kada se prema nadležnom nacionalnom zakonodavstvu smatra izvršenom dostava akta o utvrđivanju tražbina, ili kada se smatra izvršenom dostava akta kojim je nadležno tijelo utvrdilo da je posao poslodavca definitivno zatvoren, a dostupna imovina nije dovoljna za pokretanje postupka."

Članak 9.

U članku 19. stavci 3. i 4. mijenjaju se i glase:

"(3) Protiv rješenja ministarstva iz stavka 2. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(4) Agencija je dužna u roku od 15 dana od dana izvršnosti rješenja izvršiti uplatu prema članku 20. ovoga Zakona."

Članak 10.

U članku 20. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Najkasnije u roku od 8 dana po uplati iz članka 19. stavka 4. ovoga Zakona stečajni upravitelj je dužan izvršiti, uz izravnu uplatu priznatih potraživanja radnicima, obračun i uplatu pripadajućih poreza i prireza, te doprinosa za obvezna osiguranja koji se obračunavaju iz osnovice i na osnovicu."

Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi:

"(4) Agencija će iznimno, u slučaju brisanja iz registra pravnih osoba poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj kao posljedice zaključenog stečajnog postupka, vršiti izravnu isplatu priznatih potraživanja radnicima tog poslodavca, uz obračun i uplatu pripadajućih poreza i prireza, te doprinosa za obvezna osiguranja koji se obračunavaju iz osnovice i na osnovicu."

Dosadašnji stavak 4. koji postaje stavak 5. mijenja se i glasi:

"(5) Agencija će iznimno vršiti izravnu isplatu priznatih potraživanja radnicima iz članka 16. ovoga Zakona, uz obračun i uplatu pripadajućih poreza i prireza, te doprinosa za obvezna osiguranja koji se obračunavaju iz osnovice i na osnovicu."

Članak 11.

U članku 21. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

"(3) O prijenosu potraživanja i preuzimanju procesnih prava stečajnog vjerovnika Agencija obavještava nadležni stečajni sud, uz dokaz o ispunjenju dijela potraživanja.

(4) Temeljem obavijesti iz stavka 3. ovoga članka nadležni stečajni sud će ispraviti tablicu ispitanih tražbina i primjerak tako ispravljenog rješenja o utvrđivanju tražbina dostaviti Agenciji."

Članak 12.

Naziv glave VI. iznad članka 22. mijenja se i glasi: "VI. PREKRŠAJNE ODREDBE".

Članak 13.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (Narodne novine, broj 86/2008).

Članak 14.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE NJIME RJEŠAVAJU

Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (Narodne novine, broj 86/2008), donesen je radi potpunog usklađivanja s Direktivom 2002/74/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. godine. Navedenom Direktivom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva Vijeća 80/987/EEZ o usklađivanju zakona država članica glede zaštite zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca. Osim toga, Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, kao i predložene izmjene i dopune usklađeni su s Direktivom 2008/94/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. godine. Navedenom Direktivom stavljene su izvan snage: Direktiva Vijeća 80/987/EEZ, Direktiva Vijeća 87/164/EEZ i Direktiva 2002/74/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća.

Zakonom o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca se, u okviru aktivnosti države na području socijalne zaštite, provodi posebna zaštita dijela vjerovničkih potraživanja iz radnog odnosa radnika u slučaju stečaja poslodavca na društveno prihvatljivoj razini i osigurava isplata tog dijela potraživanja na teret državnog proračuna, dok preostali dio potraživanja radnik ostvaruje u stečajnom postupku, na teret stečajne mase. Zakonom su utvrđena prava koja uživaju zaštitu, kao i uvjeti i način zaštite, te se određuje osnivanje Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca (u daljnjem tekstu: Agencija), kao tijela koje tu zaštitu provodi po pravilima općeg upravnog postupka, uz dodatno skraćivanje rokova odlučivanja.

Iako su Zakonom osigurane temeljne pretpostavke za zaštitu osiguranih prava, tijekom njegove primjene uočeni su određeni nedostaci očitovani u nedovoljno preciznom definiranju pojmova, nepotpunoj usklađenosti s odredbama Stečajnog zakona (Narodne novine, br. 44/96, 29/99, 129/2000, 123/2003, 82/2006, 116/2010, 25/2012 i 133/2012), nejednakom položaju radnika domaćeg i stranog poslodavca, te u nepostojanju odredbi o postupanju u određenim situacijama. Sve navedeno negativno utječe na pravnu sigurnost, zakonitost i učinkovitost postupanja.

Stoga se predloženim izmjenama i dopunama Zakona otklanjaju uočeni nedostaci, te se jasnije određuje sadržaj i način zaštite potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, a bez zadiranja u suštinu Zakona, prava radnika i visinu tih prava.

U odnosu na preciznije definiranje pojmova, predloženim izmjenama i dopunama Zakona uređuje se sljedeće:

- razdoblje za koje se ostvaruju osigurana prava u slučaju prestanka radnog odnosa prije otvaranja stečaja definira se kao razdoblje od tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja. Važećim Zakonom ovo razdoblje se definira kao "posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja, odnosno prije prestanka radnog odnosa", što se u praksi dvojako tumači: kao izričito razdoblje od tri mjeseca prije otvaranja stečaja (pa u tom

slučaju, primjerice, kod prekida radnog odnosa dva mjeseca prije otvaranja stečaja u razdoblje osiguranja prava ulazi mjesec dana) i kao razdoblje od tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa koji je prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja. Prema navedenim direktivama Europskoga parlamenta i Vijeća, s kojom je važeći Zakon usklađen, razdoblje za koje se moraju ispuniti neplaćena potraživanja ne smije biti kraće od posljednja tri mjeseca radnog odnosa prije datuma kojeg utvrdi država članica, a Republika Hrvatska je kao referentni datum u ovom slučaju utvrdila datum prestanka radnog odnosa. Sukladno tome, preciznijom definicijom ovog razdoblja otklanja se mogućnost dvojakog tumačenja, a postiže se i usklađivanje sa stajalištem Upravnog suda Republike Hrvatske zauzetog u presudi broj: Us-5763/2005-4, od 4. veljače 2009. godine.

- radnikom se smatra i osoba kojoj je radni odnos kod poslodavca prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja. Važeći Zakon radnikom smatra i osobu koja je bila zaposlena kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja. Kako se potraživanja isplaćuju za posljednja tri mjeseca, ali za razdoblje od tri mjeseca prije otvaranja stečaja ili za razdoblje od tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa koji je prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja, potrebno je jasnije odrediti okolnosti pod kojima se određuje pojam radnika.
- neisplaćena plaća i naknada plaće za vrijeme bolovanja na teret poslodavca osiguravaju se najviše do visine minimalne plaće u Republici Hrvatskoj za svaki mjesec proveden na radu u punom radnom vremenu za koji nije isplaćena. Važeći Zakon ne povezuje neisplaćenu plaću i naknadu plaće s radom u punom radnom vremenu, pa se ovim izmjenama i dopunama postiže usklađivanje sa Zakonom o minimalnoj plaći (Narodne novine, broj 67/2008) i otklanja mogućnost višeznačnog tumačenja u slučajevima rada u nepunom radnom vremenu.
- kod isplate plaće i naknade plaće određuje se da je Agencija dužna obračunati i uplatiti doprinose za obvezna osiguranja koji se obračunavaju na osnovicu. Važećim Zakonom definira se obveza Agencije da obračuna i uplati doprinose za obvezna osiguranja. Međutim, u doprinose za obvezna osiguranja ubrajaju se i doprinos za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i doprinos za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, koji se obračunavaju iz osnovice i sastavni su dio minimalne plaće obračunate u bruto iznosu koju Agencija već isplaćuje. Novom definicijom postiže se i usklađenje sa Zakonom o doprinosima (Narodne novine, br. 84/2008, 152/2008, 94/2009, 18/2011, 22/2011 i 144/2012).
- od primjene Zakona izuzimaju se članovi uprave trgovačkog društva, članovi upravnog odbora i izvršni direktor, bez obzira na razdoblje u kojem su obavljali navedene poslove. Važećim Zakonom izuzimaju se osobe koje su obavljale navedene poslove, bez navođenja razdoblja u kojemu su te poslove obavljale. Prema pravnoj praksi očitovanoj u presudama Upravnog suda u Zagrebu, navedene osobe izuzimaju se od primjene zakona bez obzira na razdoblje u kojemu su obavljale navedene poslove, zbog njihovog tadašnjeg utjecaja na poslovanje stečajnog dužnika, odgovornost i sl., pa se predloženom izmjenom postiže usklađivanje s navedenim stajalištem Upravnog suda.

U odnosu na odredbe Stečajnog zakona, predloženim izmjenama i dopunama Zakona uređuje se sljedeće:

- usklađuje se izraz kojim se označava sudsko priznanje potraživanja. Naime, sadašnja formulacija u Zakonu glasi: "kada je potraživanja na ispitnom ročištu u stečajnom postupku priznao stečajni upravitelj, a nije ih osporio niti jedan stečajni vjerovnik" a zamjenjuje se izrazom: "utvrđivanje tražbine", kao istoznačnim, potpunijim i razumljivijim izrazom koji koristi Stečajni zakon.
- usklađuje se izraz kojim se označava akt suda, te se sadašnja formulacija u Zakonu: "odluka nadležnog suda da se stečajni postupak neće provoditi" zamjenjuje formulacijom: "rješenje o zaključenju stečajnog postupka", kao istoznačnim i razumljivijim izrazom koji koristi Stečajni zakon.
- usklađuje se način računanja prekluzivnog roka za podnošenje zahtjeva za osiguranje potraživanja u slučaju stečaja poslodavca. Prema važećem Zakonu, prekluzivni rok računa se od dana kada je potraživanja na ispitnom ročištu u stečajnom postupku priznao stečajni upravitelj, a nije ih osporio niti jedan stečajni vjerovnik, odnosno od dana kada je objavljena odluka suda da se stečajni postupak neće provoditi. Međutim, akti suda od donošenja kojih započinje računanje roka (rješenje o utvrđivanju tražbina, odnosno rješenje o zaključenju stečajnog postupka) ne dostavljaju se stečajnim vjerovnicima pa oni i ne mogu znati kada su ti akti doneseni, već se objavljuju na oglasnoj ploči suda ili u Narodnim novinama, a Stečajni zakon određuje vrijeme nakon kojega se dostava ili objava smatraju izvršenim. Stoga i računanje prekluzivnog roka može započeti tek protekom vremena određenog za dostavu (tri dana od objave na oglasnoj ploči suda), odnosno objavu akta (osam dana od objave u Narodnim novinama), kada se smatra da je dostava izvršena. Predloženom izmjenom postiže se i usklađivanje sa stajalištem Upravnog suda Republike Hrvatske zauzetog u presudi broj: Us-1775/2005 od 3. travnja 2008. godine.

U odnosu na izjednačavanje položaja radnika domaćeg poslodavca i radnika stranog poslodavca, predloženim izmjenama i dopunama Zakona uređuje se sljedeće:

- izjednačavaju se prethodni uvjeti za pokretanje postupka osiguranja potraživanja. Prema važećem Zakonu, u slučaju kada se otvoreni stečajni postupak provodi, utvrđivanje tražbine u sudskom postupku prethodni je uvjet za pokretanje postupka radniku domaćeg poslodavca; istovremeno, za radnika stranog poslodavca prethodni je uvjet samo odluka nadležnog tijela o pokretanju postupka nad stranim poslodavcem. Iz toga proizlazi da potraživanje radnika domaćeg poslodavca mora biti objektivno utvrđeno u stečajnom postupku, a potraživanje radnika stranog poslodavca ne mora biti utvrđeno. Agencija nije ovlaštena odlučivati o osnovanosti potraživanja, već samo o osnovanosti osiguranja prethodno utvrđenih potraživanja, pa zbog toga i provodi postupak u skraćenim rokovima. Na isplati prethodno objektivno utvrđenih potraživanja temelji se i subrogacijsko, odnosno regresno pravo Agencije na povrat isplaćenih sredstava. Izjednačavanjem prethodnih uvjeta radnici domaćeg i stranog poslodavca dovode se u jednaki položaj, te se stvaraju pretpostavke za postupanje Agencije u okviru njezine nadležnosti.

- vezano uz početak računanja roka za podnošenje zahtjeva radnika stranog poslodavca upućuje se na odredbe nacionalnog zakonodavstva o načinu i vremenu dostave akata odlučnih za početak računanja roka, kao za radnike domaćeg poslodavca.

U pogledu novih odredbi o postupanju, predloženim izmjenama i dopunama Zakona uređuje se:

- mogućnost djelomičnog ili potpunog gubitka prava osiguranih Zakonom, u slučaju ranijeg djelomičnog ili potpunog ispunjenja potraživanja u stečajnom postupku prema namjeni i u visini osiguranoj Zakonom.
- mogućnost nasljeđivanja prava iz Zakona.
- mogućnost izravne uplate osiguranog potraživanja na račun radnika u slučaju kada je odlučeno da se otvoreni stečajni postupak neće provoditi. Prema važećem Zakonu, uplatu osiguranog potraživanja radniku domaćeg poslodavca Agencija obavlja na poseban namjenski račun stečajnog dužnika, koji račun je dužan otvoriti stečajni upravitelj. Međutim, u slučaju kada je odlučeno da se otvoreni stečajni postupak neće provoditi, sud donosi rješenje o njegovom zaključenju, slijedom čega se stečajni dužnik briše iz registra pravnih osoba. Stečajni upravitelj u tom slučaju ne može otvoriti namjenski račun, Agencija ne može izvršiti isplatu, te je primorana obavijestiti sud o naknadno pronađenoj imovini koja ulazi u stečajnu masu (sredstva koja uplaćuje Agencija) i predložiti određivanje naknadne diobe. Sud u pravilu prihvaća prijedlog i nalaže stečajnom upravitelju poduzimanje potrebnih radnji. Opisani postupak je za radnika neprimjereno dug jer više mjeseci mora čekati isplatu potraživanja koju Agencija mora i može izvršiti u roku od 15 dana. Istovremeno, važeći Zakon dopušta kao iznimku uplatu osiguranog potraživanja radniku stranog poslodavca izravno na njegov račun. Stoga se ovim izmjenama i dopunama Zakona, kao iznimka, dopušta izravna uplata i za radnika domaćeg poslodavca, samo u slučaju kada je stečajni dužnik izgubio svojstvo pravne osobe, uz obvezu Agencije da obračuna i uplati sve poreze, prireze i doprinose koji se obračunavaju na plaću i iz plaće. Jednaka obveza obračuna i uplate poreza, prireza i doprinosa uvodi se i za radnike stranog poslodavca. Na taj način postiže se potrebna učinkovitost u provedbi Zakona i u pogledu vremena potrebnog za provedbu, i u pogledu uplate poreznih obveza i obveza doprinosa za radnike stranog poslodavca.
- obveza Agencije da o prijenosu potraživanja i preuzimanju procesnih prava za isplaćena potraživanja (subrogacija) obavijesti nadležni sud uz prilaganje dokaza o ispunjenju potraživanja, te obveza suda da temeljem takve obavijesti ispravi tablicu ispitanih tražbina i dostavi ju Agenciji. Važeći Zakon određuje da je Agencija, u okviru obavljanja djelatnosti, dužna usmjeravati i upravljati sredstvima osiguranim za provedbu djelatnosti. Ovo upućuje na dužnost Agencije starati se o proračunskim sredstvima iz kojih se vrše isplate osiguranih potraživanja, što podrazumijeva i staranje o povratu isplaćenih sredstava u državni proračun temeljem ostvarenih procesnih prava u stečajnom postupku. Da bi Agencija i deklaratorno postala stečajnim vjerovnikom, stečajni sud ju mora uvrstiti u odgovarajuću tablicu ispitanih tražbina kao vjerovnika s ispitanom tražbinom, sukladno Stečajnom zakonu. Tek tada Agencija može postati aktivnim sudionikom postupka i konzumirati prava stečajnog vjerovnika (sudjelovanje u skupštini i odboru

vjerovnika), pa tako i raspolagati instrumentima koji mogu utjecati na upravljanje i usmjeravanje sredstvima koja su joj dana na raspolaganje. Predloženim izmjenama i dopunama to se i postiže, a Agencija prestaje biti tek pasivni promatrač događaja.

II. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Ovim člankom utvrđuje se da je Zakon usklađen s pravnom stečevinom Europske unije, te se navodi direktiva s kojom je usklađen.

Uz članak 2.

Radi ujednačenog razumijevanja i tumačenja, ovim člankom se jasno definira da se radnikom smatra i osoba kojoj je radni odnos kod poslodavca prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja.

Uz članak 3.

Sukladno Direktivi 2002/74/EZ i Direktivi 2008/94/EZ, kao i praksi Upravnog suda Republike Hrvatske, razdoblje za koje radniku pripada pravo na isplatu neisplaćene plaće i naknade plaće definira se kao tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja. Također, pravo na isplatu neisplaćene plaće i naknade plaće za vrijeme bolovanja na teret poslodavca utvrđuje se najviše do visine minimalne plaće u Republici Hrvatskoj za svaki mjesec proveden na radu u punom radnom vremenu, sukladno Zakonu o minimalnoj plaći.

Uz članak 4.

Preciznije se određuje koje doprinose za obvezna osiguranja je dužna obračunati i uplatiti Agencija, u smislu Zakona o doprinosima i Zakona o minimalnoj plaći.

Uz članak 5.

Utvrđuju se da je radnik obavezan vratiti Agenciji nepripadajući isplaćeni iznos potraživanja, ako mu je ranije izvršena isplata u stečajnom postupku po namjeni i u visini utvrđenoj ovim Zakonom. Ovim člankom određuje se i mogućnost nasljeđivanja prava radnika utvrđenih ovim Zakonom zakonskim nasljednicima.

Uz članak 6.

Ispravlja se gramatička pogreška.

Uz članak 7.

Preciznije se određuju uvjeti za stjecanje statusa bivšeg radnika poslodavca, sukladno članku 1. ovoga Zakona. Također, jasnije se određuje iznimka od primjene Zakona na članove uprave, članove upravnog odbora i izvršne direktore društva bez obzira kada su u društvu te poslove obavljali, sukladno praksi Upravnog suda u Zagrebu.

Uz članak 8.

Početak računanja prekluzivnog roka za podnošenje zahtjeva za osiguranje potraživanja usklađuje se s odredbama Stečajnog zakona vezano uz dostavu putem oglasne ploče suda i javnih priopćenja (članci 8. i 9. Stečajnog zakona), budući da se akti odlučni za podnošenje zahtjeva radnika dostavljaju posredno, putem oglasne ploče suda i putem objave u Narodnim novinama. Ujedno, riječi kojima važeći Zakon opisuje utvrđivanje tražbine (kada ju na ispitnom ročištu prizna stečajni upravitelj, a ne ospori niti jedan stečajni vjerovnik) zamjenjuju se terminom koji upotrebljava Stečajni zakon (članak 177. stavak 1.). Za radnike stranog poslodavca u bitnome se mijenja dan početka računanja roka za podnošenje zahtjeva. Naime, dok je prema važećem Zakonu to dan kada je odlučeno pokrenuti postupak nad poslodavcem, predloženim se zakonom određuje da je to dan kada je nadležno tijelo utvrdilo tražbinu radnika, uz uvažavanje načina i vremena dostave takvog akta prema propisima nacionalnog zakonodavstva. Na taj način izjednačeni su radnici domaćeg i radnici stranog poslodavca, jer Agencija postupa jednako prema zahtjevima i jednih i drugih, odnosno ne odlučuje o postojanju tražbine, već jedino o osiguranju dijela prethodno utvrđenih tražbina i temeljem ispunjenja prethodno utvrđenih tražbina postavlja regresni zahtjev za povrat isplaćenog iznosa.

Uz članak 9.

Vrši se usklađivanje s odredbama Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/2009) koji ne definira pojam konačnosti upravnog akta.

Uz članak 10.

Ovim člankom određuje se da je stečajni upravitelj dužan izvršiti, uz izravnu isplatu radnicima priznatih potraživanja, obračun i uplatu pripadajućih poreza i prireza, te doprinosa za obvezna osiguranja. Također se, iznimno, dopušta Agenciji da u slučaju kada stečajni dužnik prestane postojati kao pravna osoba i time bude otežano otvaranje namjenskoga računa, uplati priznata potraživanja izravno na račun radnika, uz obračun i uplatu pripadajućih poreznih obveza i doprinosa za obvezna osiguranja. Ujedno, obveza obračuna i uplate navedenih poreza i doprinosa uvodi se i za radnike stranog poslodavca.

Uz članak 11.

Ovim člankom određuje se obveza Agencije obavijestiti nadležni stečajni sud o činjenici prijenosa potraživanja i preuzimanju procesnih prava stečajnog vjerovnika, te obveza stečajnog suda da temeljem Zakona i nastale zakonske subrogacije uvrsti Agenciju kao ispunitelja tražbine, u odgovarajuću tablicu određenu Stečajnim zakonom, te primjerak tako ispravljenog rješenja dostavi Agenciji.

Uz članak 12.

Ispravlja se naziv glave VI., obzirom da su odredbom članka 22. propisani samo prekršaji, a ne i kaznena djela.

Uz članak 13.

Prijelazna i završna odredba kojom se uređuje pitanje primjene mjerodavnog materijalnog prava u postupcima koji su u tijeku.

Uz članak 14.

Određuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, jer su ista osigurana na poziciji Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, A837002 - Osiguranje potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, u iznosu od 63.714.000,00 kuna.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (u daljnjem tekstu: Konačni prijedloga zakona) razlikuje se od Prijedloga zakona koji je bio na prvom čitanju u Hrvatskome saboru po tome što je jedna od primjedbi, odnosno prijedloga, danih tijekom rasprave usvojena i ugrađena u Konačni prijedlog zakona.

Razlika u Konačnom prijedlogu zakona je u članku 5. kojim se dodaje članak 4.b, te kojim je utvrđeno da se prava iz članka 3. ovoga Zakona mogu naslijediti.

Ova primjedba, iznesena na plenarnoj raspravi u Hrvatskome saboru usvojena je radi potpunog ostvarivanja svrhe Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, a kojom se osigurava materijalno pravna zaštita radnika kojima poslodavac zbog poslovnih poteškoća nije isplatio materijalna prava po osnovi rada, te time ugrozio njihovu socijalnu sigurnost, kao i sigurnost njihove obitelji.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Tijekom prvog čitanja predloženog zakona, u okviru rasprave, pojedini su zastupnici iznijeli mišljenje da bi članovi uprave trgovačkog društva, član upravnog odbora i izvršni direktor koji su te poslove obavljali prije otvaranja stečajnog postupka, trebali ostvarivati prava iz ovoga Zakona, jer oni možda nisu doprinijeli poslovnim teškoćama trgovačkog društva zbog kojih je otvoren stečajni postupak, već su doprinijeli poslovnom razvoju društva.

Vežano uz navedeno, valja istaknuti da su prema važećem Zakonu o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca članovi uprave trgovačkog društva, član upravnog odbora i izvršni direktor izuzeti od primjene ovoga Zakona, a da pritom nije bilo

određeno vrijeme kada su te poslove obavljali. U svim upravnim sporovima pokrenutima od strane članova uprave trgovačkog društva, koji u trenutku otvaranja stečajnog postupka nisu više obavljali te poslove, već su imali status radnika, nadležni upravni sudovi utvrdili su da bez obzira na činjenicu što navedene osobe u trenutku otvaranja stečajnog postupka imaju status radnika (dok su poslove članova uprave obavljali ranije), ne ostvaruju prava iz ovoga Zakona. Ovakvo rješenje sudovi su obrazlagali na način da je odredbom članka 15. stavka 3. Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca propisan izuzetak od primjene stavka 1. istog članka Zakona, prema kojemu se uvođenjem dodatnih kriterija ili uvjeta, pravo iz stavka 1. ovoga članka Zakona priznaje ili ne priznaje određenim kategorijama osoba, odnosno radnika.

Stoga su nadležni upravni sudovi, u svim slučajevima kada je tužitelj bio član uprave trgovačkog društva, utvrdili da je ispunjen dodatni kriterij na koji način su se ispunili uvjeti za primjenu odredbe članka 15. stavak 3. Zakona prema kojemu članovi uprave ne mogu ostvariti prava iz ovoga Zakona. Također, nadležni upravni sudovi utvrđivali su da činjenica, što tužitelj u trenutku otvaranja stečajnog postupka već više godina nije bio na mjestu člana uprave nije od utjecaja, jer prema predmetnim odredbama ne proizlazi da se status člana uprave trgovačkog društva, člana upravnog odbora i izvršnog direktora veže uz trenutak otvaranja stečajnog postupka, odnosno uz vrijeme za koje se potraživanja isplaćuju.

Osim toga, nadležni upravni sudovi su u svojim obrazloženjima ukazivali i na samu svrhu Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, u skladu s kojom se aktivnostima države na području socijalne zaštite provodi posebna zaštita dijela vjerovničkih potraživanja iz radnog odnosa radnika u slučaju stečaja poslodavca na društveno prihvatljivoj razini i osigurava isplata tog dijela potraživanja na teret državnog proračuna, dok ostali dio potraživanja radnik ostvaruje u stečajnom postupku na teret stečajne mase. Prihvaćanjem navedenog obrazloženja nadležnih upravnih sudova, takvo se pravno shvaćanje koje ukazuje na samu svrhu Zakona ustaljuje, što bi trebalo doprinijeti i smanjenju broja upravnih sporova pokrenutih po toj osnovi. Pritom, treba imati u vidu i okolnost da su članovi uprave trgovačkog društva, član upravnog odbora i izvršni direktor obavljali te poslove na temelju posebnih ugovora, na vlastitu odgovornost, koju snose i u okviru odgovornosti za poslovanje koje je utjecalo na problem insolventnosti i stečaj.

Na Odboru za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, kao i na plenarnoj raspravi, istaknuto je pitanje minimalne plaće u Republici Hrvatskoj, te je predloženo da se potraživanja osigurana ovim Zakonom isplaćuju u visini prosječne plaće u Republici Hrvatskoj, a ne u visini minimalne plaće. Izneseni prijedlog nije moguće prihvatiti iz razloga što su u hrvatskom pravnom sustavu zakonom propisana najniža materijalna prava radnika koja su socijalno prihvatljiva i na temelju kojih valja utvrditi visinu neisplaćenih osiguranih potraživanja radnika.

Tijekom rasprave istaknuta je potreba pojednostavljenja administrativne procedure i dokumentacije potrebne za ostvarivanje prava radnika u slučaju stečaja poslodavca kako bi se radnicima u što kraćem roku izvršila isplata njihovih potraživanja, kao i propisivanja zakonske obveze stečajnim upraviteljima za dostavu podataka i dokumentacije potrebne za odlučivanje o pravima radnika u slučaju stečaja poslodavca.

U pogledu navedenog mišljenja valja istaknuti da su Zakonom propisani skraćeni rokovi za odlučivanje o pravima radnika u slučaju stečaja poslodavca u odnosu na opći propis o upravnom postupku. Tako je propisano da je Agencija dužna u roku od 15 dana od dana

podnošenja zahtijeva odlučiti rješenjem o istom, dok je drugostupanjsko tijelo dužno povodom izjavljene žalbe odlučiti o istoj u roku od 30 dana, a uplata se treba izvršiti u roku od 15 dana od dana izvršnosti rješenja. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona koje propisuju mogućnost izravne uplate osiguranog potraživanja na račun radnika, omogućit će se i ubrzana isplata potraživanja radnika u slučajevima kada je istodobno stečajni postupak otvoren i zaključen, pa je pravna osoba brisana iz sudskog registra, te dolazi do nemogućnosti otvaranja posebnog namjenskog računa stečajnog dužnika za prihvrat uplata. U odnosu na potrebnu dokumentaciju u postupcima osiguranja prava radnika u slučaju stečaja poslodavca, valja istaknuti da je to ona dokumentacija koja je neophodna kako bi se mogli utvrditi uvjeti i način ostvarivanja prava, koja se u jednom dijelu odnosi na opće podatke o poslodavcu, odnosno stečajnom dužniku, a u drugom dijelu na osobne podatke radnika, kao i njegovim potraživanjima od stečajnog dužnika koja moraju biti utvrđena u stečajnom postupku. Pritom ne treba zanemariti i ostvarivanje procesnih prava Agencije kao stečajnog vjerovnika u stečajnom postupku za potraživanja radnika koja je isplatila, a koja prava će Agencija moći regresno naplatiti samo ako je potraživanje radnika bilo utvrđeno u stečajnom postupku. Stoga, podaci dostupni u bazama javnopravnih tijela, poput Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i sudskog registra nisu dovoljni, već su neophodni i podaci koji se odnose osobno na svakog radnika, poglavito na njegove utvrđene tražbine u stečajnom postupku.

Pitanje zakonske obveze stečajnih upravitelja za dostavu potrebne dokumentacije u postupcima osiguranja potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, propisano je Zakonom, a propisana je i novčana kazna za prekršaj ako poslodavac, odnosno stečajni upravitelj, ne dostavi zatraženu dokumentaciju. Osim toga, a vezano uz primjedbe koje su iznesene na rad i postupanje pojedinih stečajnih upravitelja, valja istaknuti da rad stečajnih upravitelja nadziru stečajni suci.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 2.

U smislu ovoga Zakona pojedini izrazi imaju sljedeća značenja:

"*poslodavac je u stečaju*" označava poslodavca nad kojim je otvoren stečaj prema posebnim propisima koji uređuju stečajni postupak;

"*radnik*" je osoba koja je zaposlena kod poslodavca na temelju ugovora o radu na neodređeno ili određeno vrijeme, u punom ili nepunom radnom vremenu kao i osoba koja je bila zaposlena kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja temeljem članka 3. stavka 1. ovoga Zakona;

"*plaća*" je naknada za rad, a obuhvaća osnovnu plaću i dodatke na plaću koje je poslodavac u novcu dužan isplatiti radniku za obavljeni rad, na temelju ugovora o radu, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu ili drugog propisa.

Članak 3.

(1) Radnici u slučaju stečaja poslodavca ostvaruju sljedeća prava:

1) neisplaćene plaće za posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja odnosno prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja,

2) neisplaćene naknade plaće za bolovanje koju je prema propisima o zdravstvenom osiguranju bio dužan isplatiti poslodavac iz svojih sredstava u posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja odnosno prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja,

3) naknadu plaće za neiskorišteni godišnji odmor na koji je radnik stekao pravo u kalendarskoj godini u kojoj je prestao radni odnos, odnosno u kojoj je otvoren stečaj,

4) otpremninu pod uvjetima utvrđenim zakonom,

5) pravomoćno dosuđenu naknadu štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

(2) Prava iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju se u visini:

1) najviše do visine minimalne plaće u Republici Hrvatskoj za svaki mjesec za koji radniku nije isplaćena plaća odnosno naknada plaće iz stavka 1. točke 1. i 2. ovoga članka,

2) najviše do polovice minimalne plaće u Republici Hrvatskoj za slučaj iz stavka 1. točke 3. ovoga članka,

3) polovicu najvišeg iznosa zakonom propisane otpremnine iz stavka 1. točke 4. ovoga članka,

4) najviše do jedne trećine pravomoćno dosuđene naknade štete iz stavka 1. točke 5. ovoga članka.

Članak 4.

Kod isplate plaće i naknade plaće Agencija je dužna obračunati i uplatiti doprinose za obvezna osiguranja.

Članak 6.

(1) Poslovi iz članka 1. ovoga Zakona koje obavlja Agencija su:

1) rješavanje o pravima radnika utvrđenih ovim Zakonom i obavljanje uplate na temelju donesenih rješenja na namjenski račun stečajnog dužnika iz članka 20. ovoga Zakona, koji ne podliježe redovnoj raspodjeli sredstava stečajnog dužnika, već se otvara isključivo u svrhu isplate potraživanja radnika prema ovom Zakonu,

2) osiguravanje zakonitosti ostvarivanja prava radnika,

3) pružanje stručne pomoći radnicima pri ostvarivanju prava utvrđenih ovim Zakonom,

4) usmjeravanje i upravljanje sredstvima osiguranim za namjenu utvrđenu ovim Zakonom,

5) ostvarivanje procesnih prava stečajnog vjerovnika u stečajnom postupku za potraživanja radnika koja je isplatio,

6) razmjenjivanje relevantnih informacija s nadležnim tijelima ili jamstvenim institucijama drugih zemalja u slučajevima poslovnih aktivnosti na području dvije ili više država Europskog gospodarskog prostora,

7) ostvarivanje regresnih prava za isplaćena potraživanja radnicima u slučajevima stečaja stranog poslodavca,

8) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, Statutom i aktima Agencije.

(2) Administrativne poslove zaprimanja zahtjeva iz članka 17. ovoga Zakona uz Agenciju obavlja i Hrvatski zavod za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: Zavod).

(3) Međusobna prava i obveze u svezi obavljanja poslova iz stavka 2. ovoga članka Agencija i Zavod uređuju Sporazumom o poslovnoj suradnji.

(4) Agencija je obvezna najmanje jedanput godišnje podnijeti izvješće o svome radu Vladi i to do kraja svibnja za proteklu godinu.

Članak 15.

(1) Prava propisana ovim Zakonom može ostvariti radnik koji je u trenutku otvaranja stečajnog postupka bio u radnom odnosu kod poslodavca, kao i radnik koji je bio zaposlen kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja iz članka 3. stavka 1. ovoga Zakona, ako je svoje potraživanje prijavio u roku i na način utvrđen propisima koji uređuju stečajni postupak, odnosno ako otvoreni stečajni postupak nad poslodavcem nije bio proveden, ako je svoje potraživanje prijavio u roku i na način utvrđen ovim Zakonom.

(2) Pravo iz članka 3. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona iznimno ostvaruje radnik koji nije ostvario naplatu pravomoćno dosuđene naknade štete zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti bez obzira kada mu je prestao radni odnos.

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka prava propisana ovim Zakonom ne mogu ostvariti članovi uprave trgovačkog društva, član upravnog odbora i izvršni direktor.

Članak 17.

(1) Postupak za ostvarenje prava iz članka 3. ovoga Zakona pokreće se na zahtjev radnika.

(2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnosi se izravno Agenciji ili područnoj službi Zavoda prema mjestu sjedišta poslodavca, odnosno njegove registrirane poslovne jedinice, u roku od 30 dana od dana kada ih je na ispitnom ročištu u stečajnom postupku priznao stečajni upravitelj, a nije ih osporio niti jedan stečajni vjerovnik, odnosno od dana kada je objavljena odluka nadležnog suda da se stečajni postupak neće provoditi.

(3) Radnici iz odredbe članka 16. ovoga Zakona zahtjev podnose izravno Agenciji ili područnoj službi Zavoda prema mjestu rada ili uobičajenom mjestu rada u roku od 30 dana od dana kada je prema nadležnom nacionalnom zakonodavstvu nadležno tijelo odlučilo pokrenuti postupak nad poslodavcem ili kada je utvrdilo da je posao poslodavca definitivno zatvoren, a dostupna imovina nije dovoljna za pokretanje postupka.

Članak 19.

(1) O zahtjevu Agencija odlučuje rješenjem u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva prema članku 18. stavku 2. ovoga Zakona.

(2) O žalbi protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministarstvo u roku od 30 dana od dana podnošenja žalbe.

(3) Rješenje ministarstva iz stavka 2. ovoga članka je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravi spor.

(4) Agencija je dužna u roku od 15 dana od dana konačnosti rješenja izvršiti uplatu prema članku 20. ovoga Zakona.

(5) U postupku rješavanja o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Članak 20.

(1) U stečajnim postupcima nad poslodavcima koji imaju zaposlenih radnika stečajni upravitelji su dužni otvoriti poseban namjenski račun stečajnog dužnika za prihvatanje uplate osiguranih potraživanja radnika na temelju ovoga Zakona.

(2) Najkasnije u roku od 8 dana po uplati iz članka 19. stavka 4. ovoga Zakona stečajni upravitelj je dužan izvršiti isplate potraživanja radnicima i uplatiti doprinose za obvezna osiguranja prema posebnom propisu.

(3) Troškovi otvaranja i zatvaranja računa iz stavka 1. ovoga članka smatraju se troškovima stečajnog postupka koji se namiruju iz stečajne mase, a ako stečajne mase nema onda na teret Fonda za pokriće troškova stečajnog postupka.

(4) Agencija će iznimno vršiti izravnu isplatu priznatih potraživanja radnicima iz članka 16. ovoga Zakona.

Članak 21.

(1) Potraživanja koja na temelju ovoga Zakona isplati Agencija prelaze na Agenciju danom uplate iz odredbe članka 19. stavka 4. ovoga Zakona.

(2) Danom prijenosa potraživanja Agencija preuzima sva procesna prava stečajnog vjerovnika u odnosu na preuzeta potraživanja.

VI. KAZNENA ODREDBA

Članak 22.

(1) Novčanom kaznom od 3.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se poslodavac koji na zahtjev Agencije ne dostavi zatraženu dokumentaciju (članak 18. stavak 4.).

(2) Novčanom kaznom od 1.000,00 do 3.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se stečajni upravitelj, odgovorna osoba poslodavca i druga fizička osoba.